

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra českého jazyka a literatury

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor Český jazyk se zaměřením na vzdělávání,
(kombinace): Německý jazyk se zaměřením na vzdělání

**ANALÝZA TELEVIZNÍCH
MODERÁTORSKÝCH PROJEVŮ (ČT1)
ANALYSIS OF TELEVISION MODERATORS
PRONOUNCEMENTS (CZECH TV 1)**

Bakalářská práce: 10-FP-KČL-B-24

Autor:

Leona MACHAČOVÁ

Podpis:

Adresa:

Družstevní 705/IV

503 51, Chlumec nad Cidlinou

Vedoucí práce:

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
53				31	3

V Liberci dne: 26. 4. 2012

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra českého jazyka a literatury

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

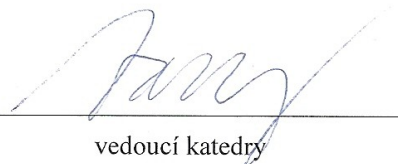
pro (kandidát): Leona MACHAČOVÁ
adresa: Družstevní 705/IV, 503 51 Chlumec nad Cidlinou
studijní obor (kombinace): Specializace v pedagogice (ČJ - NJ)
Název BP: **Analýza televizních moderátorských projevů (ČT 1)**
Název BP v angličtině: **Analysis of Television Moderators Pronouncements (Czech TV 1)**
Vedoucí práce: prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc.
Konzultant:
Termín odevzdání: duben 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 20. 4. 2010

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): _____

Datum: _____

Podpis: _____

Název BP:	ANALÝZA TELEVIZNÍCH MODERÁTORSKÝCH PROJEVŮ (ČT I)
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc.
Cíl:	Na vhodně zvoleném materiálu prokázat schopnost odborně analyzovat a interpretovat komunikát v konkrétní komunikační situaci.
Požadavky:	Souvislý odborný text v rozsahu minimálně 30 stran.
Metody:	Zaznamenat zvukový projev a převést jej do grafické podoby. Analyzovat komunikační situaci, komunikační záměr mluvčího a konkrétní komunikát - uplatnit metodu stylistické analýzy textu. Vyvodit závěry pro vztah komunikátu a realizaci komunikačního záměru mluvčího.
Literatura:	<p>BUCHTOVÁ, B. Rétorika. Praha: Grada, 2006, s. 210, ISBN 80-247-0868-X.</p> <p>BURNS, L. S. Žurnalistika. Praha: Portál, 2004, s. 186, ISBN 80-7178-871-6.</p> <p>ČECHOVÁ, M. a kol. Stylistika současné češtiny. Praha: ITV, 2002.</p> <p>DANEŠ, F. a kol. Český jazyk na přelomu tisíciletí. Praha: Academia, 1997, s. 292, ISBN 80-200-0617-6.</p> <p>JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. Média a společnost. Praha: Portál, s.208, ISBN 978-80-7367-287-4.</p> <p>PALKOVÁ, Z. Fonetika a fonologie češtiny. Praha: Karolinum, 1994.</p> <p>SVOBODOVÁ, M. Mluv, mluv - zajímáš mě. Praha: Pragoeduca, 2002, s. 145, ISBN 80-7310-005-3.</p> <p>VYBÍRAL, Z. Psychologie lidské komunikace. Praha: Portál, 2000, s. 263, ISBN 80-7178-291-2.</p> <p>VRABEC, J. Základy tvorby a výroby televizních pořadů. Praha: SPN, 1968, s. 198.</p> <p>ŠTORKÁN, K. Teorie publicistiky. Praha: SPN, 1973, s. 216.</p>

Čestné prohlášení

Název práce: Analýza televizních moderátorských projevů

Jméno a příjmení

autora: Leona Machačová

Osobní číslo: P08000705

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 26. 4. 2012

Machačová Leona

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat panu prof. PhDr. Oldřichu Uličnému, DrSc., vedoucímu mojí bakalářské práce, za odborné vedení, které mi při zpracování práce poskytl. Zároveň bych chtěla poděkovat panu Mgr. Petru Stříbrnému za čas, který mi věnoval při závěrečných úpravách.

Dále děkuji své rodině za všeobecnou podporu během studia.

ANALÝZA TELEVIZNÍCH MODERÁTORSKÝCH PROJEVŮ (ČT1)

Anotace

Bakalářská práce si klade za cíl zhodnotit a analyzovat moderátorský styl vybraných mluvčích. Pozornost je věnována základům komunikace, rozdílům mezi mluveností a psaností, charakteristice masových sdělovacích prostředků, vymezení rozdílů mezi jednotlivými profesemi - hlasatel, konferenciér a moderátor. Poté jsou vysvětleny pojmy moderátor a moderování. Následuje představení jednotlivých moderátorů a analýza týkající se jazykové výstavby projevu a její zhodnocení.

Klíčová slova: komunikace, televize, moderátor, moderování

ANALYSIS OF TELEVISION MODERATORS PRONOUNCEMENTS (CZECH TV 1)

Annotation

The bachelor thesis evaluates and analyzes moderator's style of speakers. Attention is paid to the basics of communication, differences between speaking and writing, characteristics of the mass media, differences between particular professions – an announcer, entertainer and moderator. The terms moderator and moderation are explained afterwards. Next follows an introduction of particular moderators and analysis concentrated on linguistic construction of expression and its evaluation.

Keywords: communications, television, moderator, moderation

OBSAH

1 ÚVOD A VYMEZENÍ POJMŮ.....	10
1.1 KOMUNIKACE.....	11
1.2 MLUVENOST A PSANOST.....	13
1.2.1 Charakteristika pojmů mluvenost a psanost.....	13
1.2.2 Mluvený projev.....	15
2 MÉDIA.....	17
2.1 TIŠTĚNÁ MÉDIA.....	18
2.1.1 Noviny.....	18
2.1.2 Časopisy.....	18
2.2 ELEKTRONICKÁ MÉDIA.....	19
2.2.1 Televize.....	19
2.2.2 Rozhlas.....	20
2.2.3 Internet.....	20
2.3 TELEVIZE.....	21
2.3.1 Dějiny televizního vysílání u nás.....	21
3 HLASATEL, KONFERENCIÉR, MODERÁTOR.....	24
3.1 HLASATEL.....	24
3.2 KONFERENCIÉR.....	25
3.3 MODERÁTOR.....	25
3.3.1 Moderátorský styl.....	26
3.3.2 Osobnost moderátora.....	26
3.3.3 Moderování.....	28
3.3.4 Příprava moderátora.....	29
4 ANALÝZA MODERÁTORSKÝCH PROJEVŮ.....	30
4.1 POŘAD „STARDANCE IV ... KDYŽ HVĚZDY TANČÍ“.....	30
4.1.1 Marek Eben.....	30
4.1.1.1 Profesní životopis.....	30

4.1.1.2 Fonetický přepis části projevu Marka Ebena.....	31
4.1.1.3 Analýza projevu.....	31
4.1.2 Tereza Kostková.....	33
4.1.2.1 Profesní životopis.....	33
4.1.2.2 Fonetický přepis části projevu Terezy Kostkové.....	34
4.1.2.3 Analýza projevu.....	34
4.1.3 Kostková a Eben jako moderátorská dvojice.....	35
4.1.3.1 Fonetický přepis části projevu moderátorské dvojice.....	35
4.1.3.2 Zhodnocení moderátorské dvojice.....	37
4.2 POŘAD „SPORTOVEC ROKU 2010“.....	38
4.2.1 Fonetický přepis části projevu moderátorské dvojice Lucie Výborná a Jan Pokorný.....	38
4.2.2 Lucie Výborná.....	41
4.2.2.1 Profesní životopis.....	41
4.2.2.2 Analýza projevu.....	41
4.2.3 Jan Pokorný.....	43
4.2.3.1 Profesní životopis.....	43
4.2.3.2 Analýza projevu.....	43
4.2.4 Pokorný a Výborná jako moderátorská dvojice.....	44
4.3 POŘAD „TÝTÝ 2010“.....	44
4.3.1 Karel Šíp.....	45
4.3.1.1 Profesní životopis.....	45
4.3.1.2 Fonetický přepis části projevu Karla Šípa.....	45
4.3.1.3 Analýza projevu.....	46
5 ZÁVĚR.....	48
LITERATURA.....	50
PŘÍLOHY.....	53

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
CD ROM	Compact Disc Read-Only Memory
ČT	Česká televize
DVD	Digital Versatile Disc nebo Digital Video Disc
např.	například
popř.	popřípadě
TV	televize
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný

1 ÚVOD A VYMEZENÍ POJMŮ

Tématem bakalářské práce je analýza televizních moderátorských projevů. Zmiňované téma bylo zvoleno z několika důvodů, především se jako diváci domníváme, že není důležité hodnotit televizní vysílání jen po obsahové stránce, jak se dnes často děje, ale že je klíčově důležité zaměřit se i na projev moderátorů. V určitých pořadech se může jejich mluva jevit jako nedostatečná, a to nejen z hlediska spisovnosti, či nespisovnosti, ale i z hlediska výslovnostní normy. Chtěli bychom se pokusit o analýzu projevů jednotlivých moderátorů na televizní stanici ČT 1, abychom náš předpoklad potvrdili, nebo vyvrátili. Osobnost televizního moderátora má v dnešní informační společnosti stále větší podíl na formování jazykových schopností a dovedností mladé generace, proto se domníváme, že by měli moderátoři mluvit spisovně a srozumitelně. Moderátor by měl být řečovým vzorem pro většinu populace, proto se nám analýza moderátorských projevů jeví jako podstatná i potřebná.

V oblasti lingvistiky se nejedná o nijak nové téma. Ba naopak jsou projevy moderátorů často analyzovány, např. Česká televize provádí analýzy projevů moderátorů každé pololetí.

Hlavní pozornost bude věnována moderátorům vystupujícím na programu ČT 1. Předpokládáme totiž, že se tato stanice stále snaží o zachování vysoké jazykové úrovně. Zvolili jsme si moderátory pořadu StarDance IV ...když hvězdy tančí – Terezu Kostkovou a Marka Ebena. Dále moderátorskou dvojici, která uváděla anketu Sportovec roku 2010 – Lucii Výbornou a Jana Pokorného. Na závěr se zmíníme o Karlu Šípovi, který diváky provázel přímým přenosem vyhlášení výsledků ankety TÝTÝ 2010.

Úvod práce je věnován shrnutí a vymezení základních pojmů. Nalezneme zde informace k základům komunikace. Následně jsou upřesněny rozdíly mezi mluveností a psaností. Další kapitolu věnujeme médiím, podrobně se zaměřujeme na televizi, neboť s naším tématem těsně souvisí. Dále jsou vysvětleny rozdíly a podobnosti mezi profesemi hlasatel, konferenciér a moderátor. Následuje objasnění pojmů moderátor a moderování. Další část práce už se zabývá

rozborů projevů jednotlivých moderátorů. Rozborům předchází krátký profesní životopis moderátorů, jelikož se domníváme, že životní zkušenosti mohly do jisté míry ovlivnit jejich projev. Výsledky dílčích analýz komentujeme a závěry dokazujeme na konkrétních příkladech.

Základním cílem práce je analýza moderátorských televizních projevů, tento cíl doplňuje snaha po nalezení odpovědí na tyto otázky:

1. Můžeme zvolené moderátory považovat za řečové vzory?
2. Mají tito mluvčí pro vykonávání moderátorské profese základní předpoklady?

Pro naši další práci je velmi důležité vymezení základních pojmů, se kterými budeme dále operovat. Tyto pojmy jsou hluboce zakořeněny v obecném povědomí, avšak mnohdy bez teoretického základu. Definicí pojmů zabráníme případným budoucím nedorozuměním. Vymezení pojmů věnujeme část úvodu a část další kapitoly, která se bude zabývat médii.

1.1 Komunikace

„Pojem komunikace pochází se slova *communico*, které znamená sdílet se, svěřovati se. Komunikace je proces přenosu a výměny sdělení–informací mezi různými systémy nebo subsystémy v rámci daného systému (fyzikální, biologický, sociální apod.).“¹ Encyklopedie praktické žurnalistiky (1999, s. 93) dodává, že komunikací se zabývají téměř všechny vědní obory a stále více ji tematizuje i filosofie. „Slovníky dnes sice definují komunikaci např. jako proudění informací z jednoho bodu (ze zdroje) k druhému bodu (k příjemci), jako přenos nebo vytváření znalostí, ale *communication* znamenalo původně ‚vespolné účastnění‘ a *communicare*, činit něco společným, společně něco sdílet.“² Vybíral dále uvádí, že někteří psychologové rozumějí pod komunikační výměnou jak „sdělování“, tak „sdílení“. Z toho pro nás vyplývá důležitý fakt, že komunikace probíhá i mezi lidmi, kteří pouze přihlížejí. Jsou přítomní, ale do diskuze se nezapojují. Vybíral (2000, s. 18) dodává, že na naší komunikaci s druhými lidmi je zajímavé,

¹ OSVALDOVÁ, B.; HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. S. 93.

² VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. S. 17.

že ji nejen spoluvytváříme a ovlivňujeme, ale také k ní přispíváme a jsme její součástí, tedy jsme jí ovlivňováni.

Podle Bílka (1982, s. 9) vznikla komunikace jako sociální jev současně s lidskou společností a stala se nepostradatelnou součástí kolektivního společenského života a veškeré lidské činnosti. Prostřednictvím komunikace můžeme sdělovat názory, poznatky, city, ale také ovlivňovat chování, názory a postoje ostatních lidí.

„Komunikace znamená dorozumívání mezi lidmi předáváním informací. Děje se mluvenou a písemnou řečí a prostředky mimořečovými (mimikou, gesty). Je nezbytným předpokladem spolupráce, soupeření a výchovy, vytváření a trvání společenských skupin a osobních citových vztahů.“³ Komunikace má různé podoby a lze ji z různých hledisek dále dělit. Jedná se o komunikaci verbální a neverbální, záměrnou a nezáměrnou, emocionálně stimulační, interpersonální, skupinovou, masovou a další. Bílek (1982, s. 11) dodává, že meziosobní (interpersonální) komunikace je přirozeným východiskem sociální komunikace. Podle Bílka (1982, s. 11) je meziosobní komunikace úkonem zároveň individuálním i společenským. „Společenská komunikace probíhá v zásadě ve dvou podobách, pro jejichž vyjádření existují dva vžitě termíny - komunikační akt a komunikační proces.“⁴ Bílek (1982, s. 11) charakterizuje komunikační akt jako relativně uzavřený celek, ale tuto relativní uzavřenost ovlivňuje komunikační situace a doba trvání. Pojmem komunikační proces definuje Bílek (1982, s. 12) jako souhrn několika komunikačních aktů, které se opakují, nebo na sebe v určité časové posloupnosti navazují. Pro naši práci je opět velmi důležité, že do něj lze zařadit rovněž vyučovací hodiny, televizní či rozhlasové vysílání. Bílek dále dodává, že komunikační proces představuje oproti komunikačnímu aktu složitou soustavu prvků. Prvky v soustavě jsou strukturovány, mají svou nezastupitelnou funkci a určité delší časové trvání.

„Komunikování má čtyři hlavní funkce - informovat, instruovat, přesvědčit, pobavit.“⁵ Tyto funkce jsou v podstatě i fázemi, ve kterých probíhá komunikace. První fáze komunikace se kryje s informační funkcí, měli bychom v ní tedy předat

³ BÍLEK, J. *Televizní a komunikační proces a jeho komponenty*. 1. díl. Praha: Univerzita Karlova, 1982. S. 9.

⁴ Tamtéž. S. 11–12.

⁵ VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. S. 23.

nějakou zprávu, oznámení či učinit prohlášení. Následuje navození tématu, zasvěcení do něho či poučení. Ve fázi přesvědčovací (moderněji a frekventovaněji – persvazivní) se pokoušíme o změnu adresátova názoru. Chceme ho ovlivnit. Poslední funkcí komunikace je zábava. Od pradávna slouží komunikace k prostému obveselení lidí.

1.2 Mluvenost a psanost

„Pojem *řeč* chápe dnešní jazykověda převážně jako schopnost (kompetenci) člověka využívat jazyka a ztvárňovat komunikáty podle potřeby v určité komunikační situaci.“⁶ Rozlišujeme řeč mluvenou a psanou. Mluvenou podobu řeči tvoří zvukové vlny produkované mluvními orgány tak, aby ji posluchači mohli vnímat sluchem. Psanou formu charakterizuje Buchtová (2010, s. 19) jako prostředek, který umožňuje člověku ukládat kulturní informace do umělé společenské paměti.

1.2.1 Charakteristika pojmů mluvenost a psanost

„Mluvenost x psanost jsou kvality, které patří jak rovině realizace jazykových projevů (řečeno x psáno), tak rovině systému (psaný x mluvený jazyk) a rovině funkčních stylů (styl běžně mluvený x styly písemné).“⁷ Podle Chloupka (1997, s. 132) sice vzrůstá úloha mluvené řeči, ale kultura „mluveného slova“ za ostatními složkami české jazykové kultury jaksí pokulhává. Pro srovnání Svobodová v knížce *Mluv, mluv ... zajímáš mě* (2002, s. 64) napomáhá čtenáři, který neví, co si má představit pod slovním spojením kultura jazyka, aby si pro větší názornost a snazší pochopení významu zkusil vytvořit vlastní „kulturní“ či „kultivovaný“ projev. „Za kultivovaný projev označujeme ten projev, který se čtenáři vybaví i za dlouhou dobu, ale pouze tehdy, pokud se nám daný projev líbil.“⁸ Projev by měl posluchače zaujmout nejen vyspělou formou mluvy,

⁶ *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997. S. 7.

⁷ Tamtéž. S. 20.

⁸ SVOBODOVÁ, M. *Mluv, mluv ... zajímáš mě: praktický průvodce mluveným projevem*. Praha: Pragoeduca, 2002. S. 64.

ale i kvalitním obsahem. Svobodová přichází s pozoruhodným tvrzením, že klasická dichotomie „řeč psaná“ - „řeč mluvená“ ustupuje v současné době do pozadí, aby byla nahrazena novým protikladem „veřejné“ – „důvěrné“, což se projevuje především volbou jazykových prostředků. V éře sociálních sítí se skutečně mohou tradiční kategorie mluvenosti a psanosti prolínat.

Názory na pojmy *mluvenost* a *psanost* prošly vývojem, během kterého se o těchto dvou podobách řeči uvažovalo např. jako o dvou různých jazycích (existenčních formách jednoho jazyka), nebo se naopak tato nezávislost popírala. „F. de Saussure prosazoval myšlenku o primárnosti mluveného slova, s opačným názorem však vystoupil J. Derrida“⁹ Rozdíly mezi mluveností a psaností se zabývali i další jazykovědci. Oproti mluvené formě je psaná forma řeči konzervativnější. Svobodová hovoří o tzv. knižní formě. „Do mluvené formy pronikají některé tvary a výrazy původně nespisovné.“¹⁰ Svobodová se domnívá, že je to způsobeno vývojem společnosti. „Důležitý a oprávněný je požadavek neužívat v mluvené podobě češtiny příliš dlouhé věty či složitá souvětí. Ta jsou v mluvené podobě méně přehledná, pro posluchače často nejasná.“¹¹

„Mluvenost je způsob realizace jazykového vyjadřování společná potenciálně všem útvarům národního jazyka.“¹² Mluvený projev nabízí uplatnění všech intonačních prostředků, dynamického členění věty i nadvětných útvarů, je možné do něj dodatečně připojovat větné členy. Mluvčí má možnost vkládat jádro výpovědi na začátek věty či do středu sdělení. Důležitou roli u mluveného projevu hraje intonace a dynamika řeči.

Kromě verbálního vyjadřování (mluvené – psané) existuje také vyjadřování neverbální - řeč těla, mimika, gestika a řeč očí. Chloupek (1997, s. 136) charakterizuje neverbální vyjadřování například jako neschopnost mluvčího vyjádřit se, často se podle něj využívá v komunikaci na tzv. „tabuové“ téma. Nicméně dle

⁹ HOFFMANNOVÁ, J. *Stylistika a ...* Praha: Trizonia, 1997. S. 76–81.

¹⁰ SVOBODOVÁ, M. *Mluv, mluv ... zajímáš mě: praktický průvodce mluveným projevem*. Praha: Pragoeduca, 2002. S. 66.

¹¹ Tamtéž. S. 67.

¹² *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997. S. 136.

našeho názoru je tato definice nedostatečná. Neverbální komunikace je nedílnou a neoddělitelnou složkou mluveného projevu.

„Jiným činitelem je protiklad přítomnost – nepřítomnost adresáta projevu.“¹³ Přítomností rozumíme aktivní spoluúčast posluchače v procesu komunikace a jeho reakce na projev. Tato přítomnost adresáta je příznačná právě pro mluvené komunikáty. „Aktivní přítomnost adresáta působí na syntaktickou strukturu např. hojností a mnohotvárností apelačních syntaktických prostředků (např. citové dativy, *vám, ti*, řečnické otázky, upozorňovací věty typu *vid'te, nemyslete si, nebojte se, poslouchej, že aj.*).“¹⁴

„Pro mluvenou řeč je nepochybně velmi důležitý protiklad citovost a necitovost.“¹⁵ Podle Chloupka, ale i podle naší zkušenosti se mluvené komunikáty kloní z velké části k vyjadřování citově zabarvenému a k tomu účelu si mohou mluvčí vybrat z bohaté škály výrazových prostředků.

1.2.2 Mluvený projev

Mluvená forma jazyka disponuje charakteristickými prostředky, které lze v psané formě jen obtížně vyjádřit. Mluvčí využívá zejména rozdílných tónů hlasu, mění melodii hlasu, střídá tempo mluvy a využívá pauzy. Zmíněné prvky působí na posluchače intenzivněji a nečiní projev monotónním.

Podle Karešové (1976, s. 6) se kultivovanost mluvního projevu odráží i ve schopnosti, jak mluvní profesionál dovede nenásilně pracovat se zvukovými modulacemi řeči a jak umí využívat jejich specifických vlastností při interpretaci žánrově různorodých textů.

Hubáček (1983, s. 53) definuje projev jako „... delší útvar řečnického slohu. Řečník zaujímá stanovisko k nějakému jevu, stručně jej rozebírá a hodnotí, popřípadě osvětluje z nových hledisek.“¹⁶ Současně zdůrazňuje, že řečník v žádném případě svým projevem nemá posluchače poučovat.

¹³ *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997. S. 137.

¹⁴ Tamtéž. S. 137.

¹⁵ Tamtéž. S. 138.

¹⁶ HUBÁČEK, J. *Jak mluvit a přednášet*. Ostrava: Profil, 1983. S. 52–53.

Pro mluvený projev je nesmírně důležité umět vždy vhodně vybírat jazykové prostředky s ohledem na konkrétní situaci. Přirozený jazykový projev založený na znalosti jazykové normy působí lépe než snaha o užívání zastaralých spisovných jazykových tvarů za každou cenu. Kultivovanost jazykového projevu nelze ztotožňovat se spisovností jazykového projevu. Kultivovanost je pojem širší. Prosté dodržování spisovných norem ještě nečiní z jazykového projevu projev jazykově kultivovaný.¹⁷

Kultivovanost je určována situačními aspekty. Podstatné je, jedná-li se o projev mluvený či psaný, připravený nebo nepřipravený, formální či neformální. Také žánrová a stylová příslušnost, vztah mezi moderátorem a posluchači, probírané téma (odborné či každodenní) a přítomnost posluchače (reálná či fiktivní) hrají důležitou roli.

I v předem připravených projevech se může objevit spontánnost. Týká se to například práce moderátorů, kteří mají své projevy předem buď již kompletně napsané, nebo naznačené v bodech a tezích. Někdy se však mohou od své přípravy odpoutat, v důsledku čehož se dopouštějí nejrůznějších přeráznutí, opakování výrazů, do projevu zařazují výstelková slova atd.

K samostatným prostředkům mluvených komunikátů patří též prostředky extralingvální (mimické a gestikulační) a paralingvální (intonace, frázování projevu, pauza, tempo řeči a síla hlasu).

---

¹⁷ Známe řadu osobností, které se vyjadřují nepochybně velmi kultivovaně, aniž by při tom používaly výhradně spisovný jazyk. A naopak se setkáváme s promluvami, které jsou formálně spisovné, nepůsobí na nás ale z řady důvodů kultivovaným dojmem. (srov. Daneš 1969)

2 MÉDIA

Ve společnosti 21. století hrají média klíčovou úlohu. Někteří sociologové dokonce hovoří o tzv. mediálním věku. Jejich základní funkcí je oslovení co největšího množství lidí z různých sociálních skupin. „Ze slova ‚médiu‘ je zřejmě patrný jeho původ. Vychází z latiny a znamená prostředek, prostředníka, zprostředkující činitel – tedy to, co něco zprostředkovává, zajišťuje.“¹⁸ Hlavním úkolem médií je šíření různorodých informací. „Média ‚mají moc‘ nabízet představu, že takhle se věci prostě mají a že je to tak jediné dobře (a co řeknou média, je v zásadě uspokojivé a správné).“¹⁹ Jak dodává Burton a Jiráček (2003, s. 291), média přinášejí pohled na svět, který „přirozeně“ ukazuje věci tak, aby divák zaujal jednu, či druhou stranu argumentace.

Média lze podle užití formy šíření dělit do dvou základních skupin - média tištěná (noviny, časopisy) a elektronická (televize, rozhlas, internet). Tištěná média mají dlouholetou tradici, ke které přispěl nejprve objev knihtisku (Johanes Gutenberg 1447/1448) a později rozvoj tiskařských strojů; vznik a rozvoj elektronických médií se datuje až od 20. století.

Nevýhodou hromadných sdělovacích prostředků je nemožnost bezprostřední zpětné vazby, neboť se divák a mluvčí nenacházejí ve vzájemném přímém kontaktu. Prvotní sdělení tedy probíhá od média k publiku. „Při sledování televize nastává tzv. odložená zpětná vazba, tzn. forma dopisů redakci, pořadů, kam lze telefonovat, či stížností nejrůznějších organizací.“²⁰ Alespoň iluzi přímého kontaktu se snaží navodit nový formát tzv. živého vysílání, do kterého mohou diváci nebo posluchači vstupovat telefonickými nebo mailovými dotazy, zasílat krátké elektronické zprávy (SMS), účastňovat se přímého hlasování o aktuální otázce atd. Novým médiem, které pracuje se zpětnou vazbou je internet, kde má čtenář možnost komunikovat prostřednictvím komentářů týkajících se aktuálních zpráv, nejrozmanitějších článků

---

¹⁸ JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2007. S. 16.

¹⁹ BURTON, G.; JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. S. 290-291.

²⁰ Tamtéž. S. 306.

nebo příspěvků na blozích a fórech. Nyní se pokusíme stručně charakterizovat jednotlivá média.

2.1 Tištěná média

Mezi tištěná média zařazujeme noviny, časopisy, letáky aj.

2.1.1 Noviny

Pojem noviny vznikl z latinského slova *novus*, které znamená nový (Encyklopedie praktické žurnalistiky, 1999, s. 115). „Jedná se o periodickou publikaci určenou široké obci čtenářů, vycházející pravidelně denně nebo častěji než jednou týdně s cílem informovat veřejnost.“²¹ V novinách se uplatňuje styl publicistický. Noviny jsou nejstarším médiem a na rozdíl od časopisů nabízejí všeobecné informace. Encyklopedie praktické žurnalistiky (1999, s. 115) spojuje vznik novin s rozvojem knihtisku a jejich masové šíření s vynálezem tzv. rotačního tisku. Noviny souvisí s vývojem všeobecné gramotnosti a rozvojem měšťanstva, které z ekonomických důvodů potřebovalo informace. „Termín noviny se vžil rovněž jako synonymum pro šíření informací, takže v přeneseném smyslu ho používají pro označení svých zpravodajských pořadů i další média (rozhlasové noviny, televizní noviny, internetové noviny).“²²

2.1.2 Časopisy

„Časopis je tiskovina vycházející pravidelně, v určitém místě, která má nejméně půlroční a nejvíce jednotýdenní periodicitu.“²³ „Od 17. století vycházely časopisy odborné a specializované, s rozvojem polygrafie také ilustrované. Od 19. století vznikají časopisy zaměřené politicky.“²⁴ Rozdílů mezi deníkem

---

²¹ OSVALDOVÁ, B.; HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. s. 115.

²² Tamtéž. s. 119.

²³ Tamtéž. s. 38.

²⁴ Tamtéž. s. 38.

a časopisem je hned několik, časopis už z podstaty není tak aktuální, to se snaží kompenzovat větším výběrem probíraných témat a lepší grafickou úpravu. Časopis je vždy určen konkrétní skupině čtenářů. Čtenář hledá zpravidla podrobnější, specializované informace. „S rozvojem CD ROMu a internetu nemusí už být časopis pouze v papírové, ale také v elektronické podobě.“²⁵ S technickým pokrokem čelí tištěná média stále větší konkurenci médií elektronických.

2.2 Elektronická média

Na rozdíl od tištěných médií, která jsou šířena v tzv. „papírové formě“, elektronická média využívají pro svůj provoz kabelového rozvodu, družice či vysílačů.

2.2.1 Televize

Definici televize jako média zatím podejme jen v hrubém nástinu, níže se tomuto tématu budeme věnovat obšírněji. Encyklopedie praktické žurnalistiky (1999, s. 187) konstatuje, že význam slova televize pochází z řeckého slova *téle* (= *daleko*) a latinského *video* (= *vidět*). Encyklopedie dále uvádí, že se televize odlišuje od filmu, domácího videa, CD ROMu či internetu rozdílnou distribucí (televizním kanálem umožňující přenos událostí v reálném čase). Tato definice v současné době neplatí docela, neboť existuje možnost prostřednictvím internetu sledovat různé pořady, televizní noviny či dokonce filmy mimo reálný vysílací čas. „První pokusy s přenosem pohyblivého obrazu na dálku probíhaly v první polovině 20. století.“²⁶

---

²⁵ OSVALDOVÁ, B.; HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. S. 38.

²⁶ Tamtéž. S. 118.

2.2.2 Rozhlas

„Rozhlas, též rádio pochází z latinského slova *radius* a znamená paprsek, poloměr kruhu, okruh.“²⁷ „Rádio je prostředek masové komunikace založený na akusticko-auditivním principu.“²⁸ Prostřednictvím rozhlasu se šíří pořady slovesné, hudební, zpravodajské, publicistické či zábavné. „První pokusné rozhlasové (radiotelefonické) vysílání uskutečnili roku 1903 dánský vynálezce Valdemar Poulsen a americký konstruktér švédského původu Reginald A. Fessenden.“²⁹

2.2.3 Internet

Opět si pomozme Encyklopedií praktické žurnalistiky, význam slova internet podle ní pochází z latinského slova *inter* (mezi) a anglického slova *net* (sít'). „Jedná se o celosvětový systém propojení počítačových sítí.“³⁰ Počátky internetu bychom mohli nalézt v USA roku 1969, v této době byl zahájen armádní výzkum, který se věnoval propojení počítačů. Největší rozvoj internetu na území našeho státu se datuje od 90. let 20. století, dříve nebylo používání počítačových sítí z politických důvodů žádoucí. Výhodou Internetu je, že naplňuje jak komunikační, tak informační a zábavní funkci.

Z výše uvedených prostředků masové komunikace se dále zaměříme pouze na oblast televizního vysílání, neboť se jedná o klíčové médium naší práce.

---

²⁷ OSVALDOVÁ, B.; HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. S. 160

²⁸ Tamtéž. S. 160.

²⁹ Tamtéž. S. 160–161.

³⁰ Tamtéž. S. 81.

2.3 Televize

Televizi řadíme k tzv. audiovizuálním hromadným sdělovacím prostředkům, neboť, kromě informací zprostředkovaných zvukem, poskytuje také informace vizuální.

„Princip televize spočívá v přeměně optického obrazu v elektrický obrazový signál, v přenosu elektrického signálu a zpětné přeměně opět na optický obraz.“³¹ Televize je založena na využití vlastností lidského oka. „Protože pokud probíhají jednotlivé podněty dostatečně rychle, je lidské oko schopné to vnímat jako celek. Je známo, že zrakový systém nám dodává až 90 % informací z okolního světa.“³² Jedná se ovšem o informace spíše formálního rázu, obsahu člověk pouhým zrakem většinou porozumět nemůže. Z toho lze odvodit, že jedním z hlavních nositelů významové části záběru se při některých příležitostech stává moderátorský projev, nikoli obraz samotný.

2.3.1 Dějiny televizního vysílání u nás

„V roce 1928 se začal docent Jaroslav Šafránek soustavně věnovat výzkumu televizního zařízení.“³³ Docent Šafránek v roce 1935 navrhl a zhotovil první fungující československé televizní zařízení. V příručce *Dějiny českých médií v datech* (2003, s. 189) se uvádí, že první pokusy o televizní vysílání uskutečnila skupina vědců Vojenského technického ústavu v Tanvaldě 23. března 1948. Následně bylo zahájeno zkušební vysílání, to se poprvé uskutečnilo 1. května 1953 ze Studia Praha sídlícího v Měšťanské besedě. Pravidelné vysílání začalo 25. února 1954. Ve svých počátcích televize vysílala pouze dva nebo tři dny v týdnu v souvislosti s ročním obdobím. Můžeme to odůvodnit následovně. V letních měsících trávili lidé většinu času venku, pracovali na polích, starali se o dobytek,

³¹ Princip televize. [online]. c.1996–2012. [cit. 2012-01-06]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/princip-televize/>>.

³² KAREŠOVÁ, A. *Mluvené slovo v televizní publicistice*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. S. 15.

³³ *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo*. Praha: Karolinum, 2003. S. 183.

který se pásal na loukách. Chladné měsíce trávili lidé většinou doma a měli tak více času na sledování televizního vysílání. Od 29. prosince 1954 začala televize vysílat každý den. V 60. letech byla vybudována nová televizní střediska v Praze a Bratislavě. Vysílací studio v Praze se dne 1. prosince 1957 se rozdělilo na dvě samostatné jednotky. Jednalo se o Československý rozhlas a Československou televizi. K dalším důležitým datům rozvoje televizního vysílání u nás patří 10. květen 1970 (začátek vysílání druhého televizního programu) a 9. květen 1973, kdy televize začala vysílat své programy v barvě. V roce 1991 byla na území Slovenska zřízena Slovenská televize, 1. ledna 1992 vznikla Česká televize.

Česká televize má poměrně komplikovanou organizační strukturu, k nejdůležitějším částem patří Česká televize v Praze, Televizní studio Ostrava, které vzniklo roku 1955, od roku 1961 i Televizní studio Brno.

Na začátku devadesátých let minulého století se začaly objevovat soukromé televizní stanice, např. TV Nova (1994), TV Prima (1993)³⁴ a Prima family (2012). V současné době vznikají další soukromé televize. Významným faktorem pro rozvoj televizního vysílání se stal přechod z analogového na digitální vysílání a možnost přenosu signálu prostřednictvím družice (družicová televize) či prostřednictvím kabelového rozvodu (kabelová televize).

V našem právním systému je kanál ČT1, o kterém pojednává tato práce, vnímán jako veřejnoprávní televize. „Jedná se o veřejnou službu, která poskytuje přístup k informacím, kultuře, vzdělávání a zábavě pro všechny občany.“³⁵ Česká televize představuje otevřený veřejný prostor pro vyjadřování zkušeností, postojů a prožitků vlastních různým lidem a skupinám žijícím na území České republiky. „Jedná se o právnickou osobu, která hospodář s vlastním majetkem.“³⁶ Příjmy pocházejí především z koncesionářských poplatků. „Zmíněné koncesionářské poplatky jsou vybírány za užívání funkčního televizního přijímače a jejich výše

---

³⁴ TV Prima ukončila své vysílání v roce 2011 a vznikla místo ní nová televize Prima family.

³⁵ Základní informace o ČT. [online]. c.1996–2012. [cit. 2012-01-04]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelivize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>>.

³⁶ Tamtéž.

je určena zákonem.³⁷ Finanční prostředky získává ČT také z prodeje vysílacích práv na pořady, které dříve vyrobila a nyní o ně projeví zájem jiné české či zahraniční televize. Dřívější právní norma uváděla že, „podle zákona nesmí v televizním vysílání čas vyhrazený reklamě přesáhnout jedno procento denního vysílacího času.“³⁸ V současné době už první kanál České televize nesmí vysílat reklamu vůbec.

S provozování televizního vysílání je svázána celá řada profesí, pro naši práci bude nejdůležitější profese moderátora. Na počátku veškeré činnosti věnující se moderátorství stál hlasatel, z něhož se následně vyvinul konferenciér a v současné době funkce těchto dvou povolání splynuly v osobě moderátora. O těchto profesích pojednáme v následující kapitole.

---

³⁷ Kodex České televize. Zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Česká televize: Praha, 2003. S. 10–11. Dostupné z: <<http://img5.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/kodex-ct/pdf/kodex-ct.pdf>>.

³⁸ Zákon o České televizi. In: 483/1991 Sb. 7. listopadu 1991. Dostupné z: <<http://img5.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2012-01-05-10:54:08>>.

3 HLASATEL, KONFERENCIÉR, MODERÁTOR

3.1 Hlasatel

„V žurnalistice se jedná o označení rozhlasového/televizního pracovníka, který interpretuje rozhlasové/televizní texty v živém vysílání, nebo pro záznam, zejména zpravodajské materiály, poznámky, komentáře aj.“³⁹ Profese hlasatele je ze všech tří profesí nejstarší. Jeho úkolem bylo uvedení pořadu, filmu či seriálu. Pokud se jednalo o film, uvedl např. to, kdy a kým byl daný film natočen a krátce informoval o jeho obsahu. V případě, že se jednalo o seriál, sdělovali hlasatelé televizním divákům, kolikátý díl se bude vysílat a uváděli je do dějového kontextu. Encyklopedie praktické žurnalistiky (1999, s. 78) rozlišuje dvě hlasatelské specializace – zpravodajskou a programovou. „V rozhlasu je práce hlasatele pestřejší než v televizi, hlasatel zde moderuje celé vysílání příslušné stanice, provádí rozhovory s hosty, dále ankety mezi posluchači, vede s nimi telefonické rozhovory, dává soutěžní otázky.“⁴⁰ Hlasatel si mluvené slovo sám připravoval, musel dodržovat kód spisovné češtiny a kultivovaný hlasový projev. „V současné době přebírají část tradičních hlasatelských výkonů moderátoři.“⁴¹

Za nejznámější hlasatele v historii Československé a České televize můžeme považovat Miloše Frýbu, Alexandra Hemalu, Petru Hanžlíkovou či René Slováčkovou. Mnozí významní hlasatelé museli opustit obrazovky z politických důvodů v roce 1968, připomeňme si alespoň jejich jména – Richard Honzovič, Milena Vostřáková, Heda Čechová, Kamila Moučková.

---

³⁹ OSVALDOVÁ, B. HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. S. 78.

⁴⁰ Průvodce světem povolání [online]. c.2007 [2012-03-28]. Dostupné na: <<http://www.occupationsguide.cz/cz/POVOL/povolani.aspx?Par=1225.htm>>.

⁴¹ OSVALDOVÁ, B. HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. S. 78.

3.2 Konferenciér

„Slovo konferenciér pochází od pojmu *konference*. Konference je termín, kterým bývá zpravidla označováno nějaké větší a důležitější společenské setkání vědců, odborníků, politiků, členů nějaké spolku atd.“⁴² Samozřejmě došlo k částečnému posunutí významu obou slov, jelikož konferenciér žádnou konferenci neřídí ani nijak nemoderuje. „Konferenciér je ten, kdo uvádí jednotlivá čísla zábavného programu při veřejných vystoupeních.“⁴³ Konferenciér má zpravidla svoji řeč připravenou, ale musí být schopen během vystoupení i improvizovat. „Povolání je vykonáváno v prostředí estrádních pořadů, televizních studií, módních přehlídek apod.“⁴⁴

3.3 Moderátor

„Moderátor je slovo latinského původu *moderator*, které znamená v překladu správce, krotitel, usměrňovatel.“⁴⁵ Encyklopedie praktické žurnalistiky (1999, s. 107) dodává, že se jedná o tvůrčího pracovníka, který obvykle spojuje několik tradičních rozhlasových či televizních profesí - redaktorskou, hlasatelskou, reportérskou, ale i komentátorskou a z části režisérskou a dramaturgickou.

Za nejznámější moderátory Československé a České televize můžeme považovat Marka Ebena, Jana Rosáka, Terezu Kostkovou, Miluši Bittnerovou či Leoše Mareše.

---

⁴² KRAUS, J. a kol. *Nový akademický slovník cizích slov. A-Ž*. Praha: Academia, 2005. S. 429.

⁴³ Tamtéž. S. 429.

⁴⁴ Průvodce světem povolání [online]. c.2007 [2012-03-28]. Dostupné z: <<http://www.occupationsguide.cz/cz/POVOL/povolani.aspx?Par=272.htm>>.

⁴⁵ KAREŠOVÁ, A. *Mluvené slovo v televizní publicistice*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. S. 25.

3.3.1 Moderátorský styl

Podle Praktické encyklopedie žurnalistiky je „důležitou vlastností moderátora osobitá schopnost improvizace, opírající se o široký všeobecný přehled i hlubší znalosti v oboru, respektive v příslušné specializaci.“⁴⁶

Moderátorský styl je v podstatě jakýsi způsob, jakým moderátor hovoří s hosty pořadu a zároveň s diváky nejen u televizních obrazovek, ale také v sále. Jeho součástí jsou zdvořilostní obraty, které doprovázejí komunikaci s hosty i kladení osobních otázek. Svoji roli sehrávají i prostředky, které moderátor používá při vítání diváků.

3.3.2 Osobnost moderátora

„Moderátor není anonymní postava, ale žurnalistická osobnost.“⁴⁷ Toto je podstatný závěr, ke kterému dochází Koščo ve své publikaci *Žurnalistické žánry v televizi*. V podstatě z něho vyplývá, že jsou velké nároky kladeny nejen na mluvený projev moderátora, ale i na jeho osobnostní a morální vlastnosti.

V definici pokračuje Praktická encyklopedie žurnalistiky, která vymezuje jednu z nejdůležitějších schopností moderátora, kterou je „osobitá schopnost improvizace, opírající se o široký všeobecný přehled i hlubší znalosti v oboru, respektive v příslušné specializaci“.⁴⁸

Kým je tedy moderátor? Jedná se o osobu, která zastává funkci kvalifikovaného konferenciéra při uměleckém představení či společenské události. Na rozdíl od běžné produkce zábavních pořadů však moderátor tyto události vede kultivovaným způsobem, akci sofistikovaně řídí, někdy vhodně reguluje. Styl, který je typický pro moderátora, má nejrozmanitější podoby. Moderátor může být při určitém typu interview agresivnější, nebo může být naopak mírným a zároveň nekonfliktním tazatelem. Způsob, jakým pořad řídí, ovlivňuje nejen podobu pořadu,

⁴⁶ OSVALDOVÁ, B.; HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Libri: Praha, 1999, S. 107.

⁴⁷ KOŠČO, J. *Žurnalistické žánry v televizi*. Praha: Novinář, 1984. S. 158.

⁴⁸ OSVALDOVÁ, B.; HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. S. 107.

ale rovněž to, jak je pořad vnímán samotným divákem. Moderátorský styl vykazuje jednoznačně prvky mluveného projevu. „Nejčastěji se u mluveného projevu vyskytuje opakování výrazů, osobní a ukazovací zájmena, která poukazují na danou situaci. Příklad tohoto textu je doprovázen také kontaktoými prostředky a důležitou roli zde hrají i prostředky mimojazykové.“⁴⁹ Moderátor pracuje s předem připravenými texty, ale velká část jeho projevu je založena na schopnosti improvizace. Moderátor by měl mít nejen všeobecný přehled, ale zároveň hlubší znalosti v příslušné oblasti.

Moderátor je tedy osoba, která provádí pořadem a je prostředníkem mezi diváky a účastníky televizního popř. rozhlasového pořadu. Jeho úkolem je uspořádat pořad tak, aby byla v daném čase probrána veškerá důležitá témata. Zároveň musí být každému zúčastněnému vyhrazen prostor pro vyslovení jeho názoru či myšlenky. Důležitým prvkem moderátorského projevu je kultivovaná, spisovná a správně artikulovaná řeč.

Hladký shrnuje úkoly moderátora do sedmi základních bodů. Pracuje sice s termínem beseda, ale i moderátor zábavného pořadu by se měl řídit těmito zásadami.

- „Moderátor má být dobře informovaným společníkem.
- Moderátorova účast v besedě se nemá omezovat pouze na formulování a vyslovování otázek.
- Moderátor má mít na paměti, že zastupuje diváky a že beseda je určena divákům.
- Moderátor má usměrňovat besedu, její průběh směrem k ústřední myšlence, k hlavnímu okruhu problémů.
- Moderátor má vytvářet příznivou atmosféru kontaktu mezi účinkujícími a diváky, být pomocníkem, usměrňovatelem, ale i komentátorem a popularizátorem.
- Moderátor má vědět, kdy a jak zasáhnout do průběhu besedy, kdy mlčet a kdy mluvit.

---

⁴⁹ *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Lidové noviny, 2002. S. 457.

- Moderátor nemá dominovat na obraze. Důvodem je to, že moderátor je hostitelem.⁵⁰

3.3.3 Moderování

„Moderování je kvalitnější forma redaktorské práce, ve které musí moderátor zároveň interpretovat získané i vlastní materiály a uvádět, řídit, vést i prezentovat žurnalistický celek.“⁵¹

Jak uvádí Bílek (1982, s. 14), moderátor může disponovat širokými možnostmi jazykových výrazových prostředků, „sílu hlasu, tónový průběh vět, přízvuky, tempo, pauzy a barvu hlasu.“⁵² Televizní moderátor musí mimo „obecné kulturnosti používaného jazyka a řečového projevu ovládat a uplatňovat i zásady správné dikce.“⁵³ K tomu dále dodává, že správný moderátor musí uplatňovat pečlivou výslovnost, plynulé přecházení tónu mezi jednotlivými hlasovými rejstříky, výškovou a silovou modulaci v proudu řeči, má mít správný přízvuk. Jeho hlas musí mít příjemnou melodii, intonaci. „Moderátor by měl dělat přiměřené pauzy a zvolit tempo, které je pro daný projev adekvátní aj.“⁵⁴

Koščo pod pojmem moderování chápe „komentované, verbální spojování jednotlivých částí v celek, prováděné komunikátorem v obraze“.⁵⁵ Vrabec (1990, s. 120) udává, že vystoupení hlasatelky reprezentuje televizi, zosobňuje dobrý vztah televize k divákovi. „Dané vystoupení musí být pečlivě připravené, dobré literární úrovně připravovaného textu a následně musí vyznít prostě a pohotově.“⁵⁶

Moderování je komplexní činností, při které moderátor uplatňuje jak své schopnosti moderovat, tak získané údaje a fakta. Při moderování musí moderátor zohledňovat pět aspektů – musí vědět, co říká, jak to říká, co říká

⁵⁰ HLADKÝ, M. *Žurnalistika v televizi*. Praha: Novinář, 1986. s. 260.

⁵¹ KOŠČO, J. *Žurnalistické žánry v televizi*. Praha: Novinář, 1984. s. 120.

⁵² BÍLEK, J. *Televizní komunikační proces a jeho komponenty*. 2. díl. Praha: Univerzita Karlova, 1982. s. 14.

⁵³ Tamtéž. s. 14.

⁵⁴ Tamtéž. s. 14.

⁵⁵ KOŠČO, J. *Žurnalistické žánry v televizi*. Praha: Novinář, 1984. s. 157.

⁵⁶ VRABEC, J. *Základy tvorby a výroby televizních pořadů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. s. 120.

respondent, musí se orientovat v kontextu vysílání a musí vnímat, co mu sděluje jeho okolí.

3.3.4 Příprava moderátora

Jak uvádí Karešová (1976, s. 24), je jedním z podstatných znaků hlasatelovy profese pohotovost a schopnost rychlé a správné orientace v textu. Tyto dovednosti získává moderátor nácvikem, praxí a z ní vyplývající zkušeností.

Moderátor musí dopředu vědět, o čem bude referovat. Důležitá místa by si měl určitým způsobem zvýraznit. Podle Karešové (1976, s. 24) si hlasatel označuje taková místa individuálními pomocnými značkami, zároveň si označuje technicky náročné slovní skupiny a neobvyklé termíny.

Moderátor by si měl nejprve obtížná slova či slovní spojení procvičit v pomalejším tempu a následně v normálním tempu, které je typické pro moderátorský projev. Tímto nácvikem se vyvaruje situací, kdy mu tyto pasáže půjdou těžko vyslovit.

Úspěšný moderátor musí znát přesné znění vlastních jmen, zeměpisných názvů a také odborné terminologie. Vše si musí předem pečlivě ověřit. Měl by bezpečně ovládat gramatiku mateřského jazyka.

„Hlasatel se také musí naučit nehlučně odkládat stránky textové předlohy, které si má těsně před vysíláním znovu zkontrolovat, zda jsou správně seřazeny za sebou a popř. očíslovat.“⁵⁷

Jak již bylo výše uvedeno, moderátor musí zvolit vhodné tempo. „Tempo, které je velice rychlé, by s největší pravděpodobností způsobilo nepřehledné drmolění vět a komolení delších slov.“⁵⁸ Ovšem příliš pomalé tempo není také vhodné pro moderátorský projev. Když zvolí příliš pomalé tempo, může dojít k protahování krátkých samohlásek, případně k vnášení nechtěných zvuků do textu.

---

⁵⁷ KAREŠOVÁ, A. *Mluvené slovo v televizní publicistice*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. S. 25.

⁵⁸ Tamtéž. S. 25.

4 ANALÝZA MODERÁTORSKÝCH PROJEVŮ

Dále se budeme zabývat analýzou projevů moderátorů vybraných pořadů. Jedná se o pořady *Týtý 2010*, *StarDance IV* a *Sportovec roku 2010*. Rozbor bude zaměřen především na správnou výslovnost, na volbu jazyka a dodržení spisovné normy. Pozornost bude věnována i neverbálním složkám projevu jednotlivých moderátorů, tedy postoji, gestikulaci a mimice. Budeme sledovat, jak navazují kontakt s diváky.

Rozborem projevů se pokusíme získat představu o tom, jak by měl vypadat úspěšný moderátor, který zaujme nejvíce diváků. Pokud moderátor užil tzv. hezitačního zvuku, byl tento jev v přepisu zaznamenán znakem [HEZ].

Samotné analýze předchází krátká informace o profesním životopisu a případných okolnostech, které mohly ovlivnit jazykový projev moderátora.

4.1 Pořad „Stardance IV ... když hvězdy tančí“

Tento pořad moderovali Tereza Kostková a Marek Eben. U obou moderátorů jsme provedli analýzu jejich projevu. Specializovali jsme se na tempo mluvy, artikulaci, konkrétní slovní spojení, která užívali. Sledovali jsme rovněž nonverbální prostředky, kterými si v průběhu svých projevů pomáhali. Z řady vysílaných pořadů jsme vybrali druhý díl této taneční soutěže, ten byl vysílán 6. listopadu 2010. Záznam celého pořadu se nachází v příloze A na DVD nosiči.

4.1.1 Marek Eben

4.1.1.1 Profesní životopis

Marek Eben se narodil 18. prosince 1957 v Praze. Je znám jako herec, hudební skladatel, zpěvák a moderátor. Eben vystupuje v rodinné hudební skupině s názvem *Bratři Ebenové*. Nejvíce se proslavil moderováním zábavného pořadu

O poklad Anežky České. Za svoji moderátorskou činnost získal i ocenění TýTý (opakovaně první místo v kategorii Moderátor publicistických pořadů).

4.1.1.2 Fonetický přepis části projevu Marka Ebena

0:21:46 – 0:24:46

/jitka čvančarová: → luka:š hojdan ↓ to bilo → řekl bich šťavnate: → při chuťi ↓[HEZ] luka:ši → vi pri: ři:ka:te jitce → že ma: čvančarovi: nohi↓ je to pravda ↑ [...] tak na to sem nepomislil ↓ ja: mislel → že to ma: nějaki: ešťe další: technicki: vi:znam → že je to takovi: ten terminus technikus pro něco ↓ je↑ a → ale ři:ka: se to ↓ ale budou čvančarovi: ↓ ja: bich řek žejo ↓ [...] a to ja: si taki misli:m ↓ mňel jsem pocit → že zdeňek nesouhlasil ↓ ja: se ho nemu:žu zeptat → ale doufa:m → že se to projevi: aš → aš uka:že ↓ nojo → tak uvidi:me → co bude → co bude se zna:mkou ↓ tak [HEZ] → berte to → řekl bich sportovně ↓ jitka čvančarova: a luka:š hojdan ↓ nejsem si jisti: → jestli ste zaregistrovali zvla:štni: paradox te: pi:sně → na kterou se tančilo ↓ toje velmi vesela: pi:seň s velmi smutni:m tekstem ↓ tam se spi:va: zbohem la:sko → zbohem šťesti: → [HEZ] dobri: den smutku → je mi na umřeňi: ↓ a [HEZ] napsal to mandželski: pa:r ↓ tu pi:seň ↓ tagže přetpokla:da:m → že ta manželka → je to o tom jak → jak di:fka opusti: chlapce ↓ přetpokla:da:m → že manželka napsala ten dojemni: tekst a mandžela to tak [HEZ] pobavilo → že ktomu namastil tu veselou hudbu ↓ tak bich to viděl ↓/

4.1.1.3 Analýza projevu

Marek Eben bývá považován za velmi kultivovaného, intelektuálního, vtipného, ale zároveň decentního moderátora. Svůj moderátorský projev zakládá na všeobecných znalostech, širokém kulturním přehledu a jazykové vynalézavosti. Ebenův projev je taktní a zdrženlivý. Tato charakteristika se týká jak jeho verbálního, tak i neverbálního projevu.

Ve svých projevech užívá převážně spisovnou češtinu v její uvolněnější, tedy hovorové, podobě, ale přesto lze jeho projev považovat za kultivovaný. Činí

tak i v případě, že komunikuje s hostem, který užívá obecnou češtinu. Eben se striktně drží vlastního spisovného idiolektu. V případě, že nastane situace, která od moderátora vyžaduje užití obecné češtiny, nečiní mu tato skutečnost žádné problémy.

Nejoblíbenějším slovem tohoto moderátora v rámci analyzovaného pořadu bylo *takže* (například v časech 0:08:00, 0:31:19, 0:24:29, 0:43:07, 1:01:01, 1:17:58 a 1:18:25) nebo výstelkové slovo *tak* (časy 0:48:33, 0:50:30, 1:14:11, 1:18:25, 1:18:32). Dále velice často užíval ukazovacích zájmen, např. *to* nebo *takhle* (časy 0:02:47, 0:21:59, 0:39:37, 0:39:39). Ve svém projevu se snažil mluvit spisovně, ale žádal-li si kontext obecnou češtinu, moderátor tuto formu řeči použil, např. v 0:26:37, kdy místo *a co teprve* řekl *a co teprv* nebo v čase 0:31:21 užil věty „*No a taky že jo*“. Moderátorův projev se nevyhýbá ani archaismům. Například v momentě, kdy je citována opera Dalibor. (čas 0:17:45). Projevu lze vytknout jen občasné nevhodné použití sloves, místo *sejít ze schodů* bylo z našeho pohledu nevhodně použito slovesa *slézt*. Toto sloveso se v běžné praxi užívá spíše ve spojení *slézt ze žebříku* (viz 0:02:47). Někdy ovšem slouží neobvyklá, hovorová, či už spíše nespisovná slovesa k vytvoření zajímavé aktualizace, např. v 0:24:38, kdy pro vyjádření významu „*složit hudbu*“ užil slovesa „*namastit*“. V čase 0:17:43 nemusel divák porozumět Ebenovu přirovnání. Jednalo se o moment, kdy přirovnává postavu Terezy Kostkové ke kanadské herečce Pamele Anderson. K nepochopení dalšího přirovnání došlo v čase 0:22:35, kdy se ptal tanečního partnera Jitky Čvančarové, zda má Jitka *Čvančarovy nohy*, její partner ale neporozuměl dotazu a odpověděl, že má čvančarovy nohy. Zde došlo k rozporu, neboť jeho komunikační partner nepochopil, že šlo v tomto kontextu o adjektivum přivlastňovací.

O moderátorově pohotovosti a jazykovém vtipu svědčí například situace, kdy diváci řekli o M. Absolonové, že má veliké oči. Eben zareagoval tak, že doporučil posluchačům, aby se podívali na asijské tanečníky a jejich asijské štěrby – 0:01:11.

V artikulaci a výslovnosti byly zaznamenány některé dílčí nedostatky. Původ nedostatků bychom mohli hledat v obecné češtině. Poměrně často docházelo ke krácení vokálů, např. *myslim* (0:23:29) nebo *uvidime* (0:58:44). Dalším

nedostatkem, kterého se ve svém projevu Marek Eben dopouštěl, bylo nevyslovení konsonantu j – *podmě* (0:52:20), nebo *eště* (0:56:42, 0:58:38), *ňákém* (0:59:14).

Snad jen drobnou zajímavostí může být to, že se moderátorovi v jednom případě nepodařilo správně vyslovit jméno hosta. Konkrétně se jednalo o situaci, kdy představoval zpěvačku Anetu Langerovou (0:26:26). Její příjmení vyslovil jako *Langrová*, místo *Langerová*. Byla to chyba, kterou mohla většina publika přeslechnout, ale nemohla ji přehlédnout. V momentě, kdy moderátor vítal Langerovou na pódiu a zároveň špatně vyslovil její příjmení, zabrala Langerovou kamera, bohužel bylo zřetelně vidět, že vyslovila své jméno – což měl divák možnost odezírat ze rtů.

Moderátor profesionálně navazoval oční kontakt. Snažil se udržovat kontakt se všemi přítomnými v sále i s diváky u televizních obrazovek (častým pohledem do kamery). Jeho hlas měl příjemnou barvu, v žádném případě nebyl monotónní. V případě potřeby dokázal svůj hlas výrazně zesílit, jako tomu bylo při představování kapely, 0:33:03.

Ebenův postoj byl pevný a sebejistý, bylo vidět, že na pódiu není poprvé. Takový postoj udržoval po celou dobu přenosu. Během projevu nepoužíval výraznou gestikulaci.

Celkově můžeme Ebenův projev zhodnotit jako spisovný a uhlazený bez podstatnějších nedostatků. Vzniklé chyby jeho projev nijak neovlivňují. Vyjadřuje se plynule bez zbytečných pauz a odmlk. Pokud chce něco sdělit, řekne to stručně a jasně, neskáče z jedné myšlenky do druhé. Můžeme tedy konstatovat, že se jednalo o projev zcela profesionální.

4.1.2 Tereza Kostková

4.1.2.1 Profesní životopis

Tereza Kostková se narodila 14. června 1976 v Praze. Známou osobností se stala díky moderování televizní rodinné show *Babeta* nebo pořadu *Duety aneb Když hvězdy zpívají*. Nejvíce se proslavila jako moderátorka soutěžního pořadu

StarDance. Tento pořad získal ocenění v anketě *TýTý* 2010. V současné době se věnuje herecké profesi, ztvárnila například jednu z hlavních rolí v seriálu *Ordinace v růžové zahradě*.

4.1.2.2 Fonetický přepis části projevu Terezy Kostkové

0:33:26 - 00:34:04

/Ja: uš pa:r → ja: uš pa:r vi:ta:m vnašich za:kopech → mi:rumilovni:ch → přeji:ci:ch ↓ holka → ti si prostě neda:š ři:ct ↓ ti budeš překvapovat a budeš → žejo ↓ ten → gdo nevjeřil → že budeš tančit → tam tis vitřela zrak standardem → a gdo si mislel → že na te: laťiňe pohoři:š → tak ne → tam kra:sna: rumba ↓ tak kčemu ti se příkla:ni:š ↑ teť uš mu:žeš ři:ct ↓ standart → lat'ina ↑ jak se vidiš ↑ do budoucna ↑ [...] a ma: tadi ten pa:n → co se drži: → ma: odpovjet' ↑ jak ti to vidi:š ↑ její: silne: stra:nki ↑ [...] idea:lňi: ↓ a teť [HEZ] další: rundu ma: naše porota a mu:že bodovat ↓/

00:50:32 – 0:51:05

/Aňi ja: nebudu cht'i:t recept na houbovi:ho kubu → nebojse ↓ [HEZ] aňi tunel se mnou prosi:mt'e nebudeš probi:rat ↓ ale jenom ve stručnosti ↓ gdiš sem t'e vid'ela stou pa:nvičkou → [HEZ] ti dva mňesi:ce doposavadňi:ho teda tre:nova:ňi: a da:l ↓ mu:žeš to jako jak viuži:t ve svi: profesi ↑ bude ťi to něgdi kňečemu ↑ třeba → rumba fkuchiňi → toje zajmava: přetstava ↓ ja: ma:m teda trošičku obavu předat slovo porot'e → ale vzhledem ktomu → že bi mňe stejňe přestřihli dibich to neuelala → tak prosim ↓/

4.1.2.3 Analýza projevu

Oproti předchozímu moderátorovi používala Kostková častěji hovorovou češtinu, která se často pohybovala na hranici spisovnosti. Například v čase 0:25:54, kdy místo slova *profesionál* použila *profík*, bylo to ve větě „*Já taky nejsem profík...*“. Nebo v dalším případě užila nesprávný tvar adjektiva, zaměnila tvar *možné* za *možný* - „*Jak je to možný?*“ (0:16:40). Poměrně častá byla výstelková

slova, nejčastěji *no*, např. „*No a ted' Marka ...*“, toho si můžeme všimnout v časech 0:04:35, 0:17:25, 0:26:14 a 0:51:47. Při zahájení řeči si pomáhala citoslovci, např. *ach*, 0:02:54. Časté bylo i užívání výrazu *tak* a *takže* – 0:51:08, 0:51:31, 1:00:32, 1:07:01 a 1:07:33. Někdy se tyto faktory setkaly v jednom místě, což působilo obzvlášť nevhodně. Situace, ve které bylo užito nespisovné češtiny, ukazovacího zájmena a špatné artikulace, se stala v 0:42:45 - *sou to drsoňové*.

K silným stránkám projevu patřila intonace. Na rozdíl od Marka Ebena, který v případě představování kapely sílu hlasu zvyšoval, Tereza Kostková při představování poroty ponechala sílu hlasu stále stejnou, což bylo pro diváka příjemnější. Oba moderátoři vědí, kdy mohou zesílit hlas a kdy naopak ponechat přirozenou sílu hlasu.

Oproti Ebenovi byla moderátorčina gestikulace výraznější - často si pomáhala rukama. Bylo to například při vyjádření, že každý tanec je něčím specifický, viz 0:24:58. Řečnický postoj nelze u Kostkové nijak výrazněji hodnotit. Kromě začátku a konce pořadu strávila převážnou část vysílání v zákulisí se soutěžícími a kamera zabírala pouze část její postavy. Pokud se náhodou objevila na pódiu, ztěžoval možnost hodnocení fakt, že na sobě měla dlouhé společenské šaty.

Tereza Kostková není tak zkušená moderátorka jako Marek Eben. Naše obavy o to, že se bude v porovnání s Ebenem dopouštět chyb, se ukázaly jako neopodstatněné. Moderátorčin projev nevykazoval výrazné řečnické nedostatky, byl kultivovaný a jeho jedinou slabinou bylo poměrně časté užívání obecné češtiny.

4.1.3 Kostková a Eben jako moderátorská dvojice

4.1.3.1 Fonetický přepis části projevu moderátorské dvojice

0:02:22 - 0:04:36

E⁵⁹: /Heski: dobri: večer↓/

K⁶⁰: /Dobri: večer↓/

---

⁵⁹ Marek Eben

⁶⁰ Tereza Kostková

E: /Dobri: večer → da:mi a pa:nove: → dobri: večer i va:m → mili: televizni: d'iva:ci
↓ vi:tejte u druhé:ho → při:me:ho přenosu sta:rdenc ↓/

K: /Ach → mi sme tak ra:d'i → že sme konečně mohli předve:st naši velkolepou →
u:vodni: → taneční: kreaci → ona na:m tadi jaksi zu:stala odminule ↓/

E: /Je pravda ↓ mi sme to mñeli připravené: už od první:ho d'i:lu → ale nějak sme si
to špatně spoči:tali → afiš sme slezli s'tech schodu: → tak překvapivje přestala hra:t
hudba ↓/

K: /Tagže teť teprve vidi:te → oco ste posledníe přišli ↓/

E: /No → mi sme zvolili takovou velice rafinovanou kombinaci latinckoamerické:
hudbi a ktomu sme přiřad'ili choreografiji → červení: ša:tečku kolem se toč ↓/

K: /Ale kolem dokola se bude hlavně točit našich osum soutěžni:ch pa:ru: → kteri:m
ste celi: ti:den mohli posi:lat sve: hlasi a vr'tet se dnes večer budou muset oprafdu
usilovně → protože → už jde do tuhe:ho ↓/

E: /Tojde → protože do hri fstupuje naše porota ↓ ještěe posledníe bili jejich hlasi spi:š
informativni: → ale dnes už se bodi od poroti budou započi:ta:vat ↓/

K: /Ano → sečtou se s'temi vašimi hlasi a pa:r → kteří: zi:ska: celkove: → nejñiši:
sko:re → ten naši soutěš opusti: ↓ takova: už sou pravidla hri ↓/

E: /Samozřejmě → že ñigdo nechce vipadnout jako první: → toho se fšichñi d'esi: ↓
ja: bich stoho ža:dnou velkou trage:diji neđelal ↓ protože napři:klat famericke: verzi
sta:rdenc → která: se tuším → že menuje dencink vit d sta:r → tak fte: poslední:
řad'e jako první: vipadl zna:mi: herec davit hazelhof → ktere:ho jist'e zna:tes toho
u:žasne:ho → intelektua:lñi:ho seri:alu → pobřežñi: hli:tka → gde hraje spamelou
endrsn → která: vipada: jako tereza → a ještěe jedna tereza ↓/

K: /No → tagže → tagže pro naše soutěžici: to fpotstat'e znamena: → že
v nejhorši:m při:pad'e mu:žou dopadnout jako davit hazelhof ↓/

E: /Ato si mislim → že sme je definitivně uklidñili ↓/

K: /Uklidñili ↓ va:z teť doufa:m navnadi:me ↓ čeka: na:z rumba →nejpomalejši: a
nejsvu:dñejši: latinskoamericki: tanec → [HEZ] kteří: je často vñi:ma:n jako
kuba:ski: simbol ↓/

E: /Standarti bude reprezentovat kvikstep ↓ ten bi se dal charakterizovat slovi →
rychlost → hravost a elegance ↓/

K: [HEZ] no tak pjoťme richle → hravje a elegantňe pozvat taneční: pa:ri naparket ↓/

4.1.3.2 Zhodnocení moderátorské dvojice

Pokud moderátoři byli spolu na pódiu, udržovali mezi sebou oční kontakt. Když mluvil jeden moderátor, druhý moderátor se na něho díval a v momentě, kdy zjistil, že se jeho projev blíží ke konci, plynule pokračoval v moderování.

Ve chvíli, kdy byl každý moderátor jinde, tzn. Marek Eben na pódiu a Tereza Kostková v zákulisí se soutěžícími, byl kontakt realizován prostřednictvím kamer, předávání slova probíhalo prostřednictvím frází typu - *Jak to vypadá vzadu?*, *Jdeme dál* nebo *Slovo má ta naše porota* atd.

Za dominantnějšího moderátora bychom mohli považovat Marka Ebena. Nejen díky jeho moderátorským zkušenostem, ale také proto, že po většinu pořadu byl na pódiu. Tereza Kostková byla totiž po většinu času v zákulisí se soutěžícími, kde ovšem také plnila úspěšně roli moderátorky.

Na závěr můžeme konstatovat, že Tereza Kostková společně s Markem Ebenem tvořili moderátorskou dvojici, která se vzájemně doplňovala, neskákala si do řeči a jejíž projev působil uceleně.

4.2 Pořad „Sportovec roku 2010“

Pořad *Sportovec roku 2010* je věnován slavnostnímu vyhlášení výsledků novinářské ankety. Moderátorskou dvojici tentokrát tvořili Lucie Výborná a Jan Pokorný. Vyhlášení proběhlo 22. prosince 2010. V přímém přenosu vysílala tento pořad ČT 1, současně byl vysílán i na ČT 4. Analyzovaný pořad je přiložen na DVD nosiči, viz příloha B.

Nejprve se tedy zaměříme na fonetický přepis několika částí moderátorského dialogu.

4.2.1 Fonetický přepis části projevu moderátorské dvojice Lucie Výborná a Jan Pokorný

0:02:19 – 0:04:20

P⁶¹: /No diť sme ↓ tadi sou ještě nedopalki ↓ hoři: ↓/

V⁶²: /Kra:sni: dobri: večer da:mi a pa:nove ↓ [HEZ] po u:vodňi: ohňive: šou skupini pirotera va:z zdravi:me → zdravi:me va:z tadi [HEZ] fkongresove: sa:le hotelu hilton pra:g → samozřejmě zdravi:me také: d'iva:ki programu če:te: jedna ↓/

P: /A pozor → letos i premije:rovje zdravi:me d'iva:ki programu če:te: štiři sport ↓/

V: /Zdravi:me va:z take: prostřednictví:m pořa:daji:ci: agenturi → kterou je be:pe:a: sport marketink ↓/

P: /A samozřejmě take: u:sti vyhlášovatele letošni: anketi → [HEZ] klubu sportovňi:ch novina:řu: ↓/

V: /Co bichom si povi:dali → ti dni sportovňi:ho roku dvaťisi:cedeset už se daji: celkem snadno spoči:tat naprstech obou rukou → tagže je nejviši: čas dovjed'et se to jme:no → nebo ta jme:na → ale zejme:na to jed'ine: → to jme:no sportofce roku dvaťisi:cedeset ↓/

P: /Možna: → jak sem ři:kal → že visila:me také: na programu če:te: štiři sport → tak teť už dosta:va:m doslucha:tka prvňi: spra:vu zrežije ↓ ano ↓ že čas na:z trochu tlači: → že přete:ka:me do basketbalu → nebo do přenosu z enha:el ↓ ano → tagže

⁶¹ Jan Pokorný

⁶² Lucie Výborná

bichom → tagže poťme to udělat letos jinak → ano → poťme hned vihla:sit → gdo se stal sportofcem roku dvaťisi:cedeset → protože to jme:no je tadi ve vzduchu → otom si tsverdlikaji: i vrapci na střeše → tagže → dobře → tagže sportofcem roku dvaťisi:cedeset → da:mi a pa:nove: → mili: přa:tele → se sta:va: →/

V: /Ja: bich → no to ja: vim → že to je koruna → ale [HEZ] → viš → ja: u:plně nezdi:li:m tvu:j entuzijazmus ↓ ja: bich to fti:hleti: chvi:li [HEZ] ra:da zastavila → tu korunu si tadi ješťe nachviličku necha:me ↓/

P: /Hele → dobra: sce:nka → ne → co ↑/

V: /No → trožkus mňe vid'esil teda → protože to nebilo pla:novane: → tagže co ↑/

P: /[HEZ] tagže nechme toho → jestli →/

V: /No → ti toho nech ↓/

P: /Sefši: pokorou ři:ka:m [HEZ] poťme [HEZ] zaťi:m tu korunu odložit alespoň kledu ↓ a poťme si nau:vod připomenout → vlastně takove: ty nejasnější: kometi → které: zaza:řili na česke:m sportovňi:m nebi v roce dvaťisi:cedeset ↓/

0:08:26 – 0:11:51

P: /Mili: přa:tele: → řeknu va:m → mňe se to fšecho vraci: spa:tki → takřka aš slza dojeti: ↓/

V: /Ja: u:plně ma:m tu husi: ku:ži [HEZ] → gdi znovu uvidim ti kra:sne: momenti → slza dojet'i: u mňe spi:š přicha:zi: ve chvi:li gdi si uvjedomi:m kolik řech viňikajici:ch sportovňi:ch vi:konu: se vlasně sem dotoč sestřihu a kolik řech skvjeli:ch sportofcu: se sem dnes na po:dijum [HEZ] se nedostane ↓/

P: /[HEZ] ktomu co se sem dnes nedostane → se dnes taki dostaneme ↓ jak se ři:ka: una:s na praze devjet mla:di: fpřet ↓ [HEZ] tak dovolte mili: přa:tele: → abich [HEZ] vihla:sil juniora roku dvaťisi:cedeset atak trochu to našleha:me nazad:tku trochu dramatičťeji ↓ nenud'i:te se zati:m ↑/

V: /No → pozor ↓/

(Nyní si moderátoři skočili do řeči a jejich projevu nebylo rozumět.)

P: /Viste sportofci ↓ dicki ři:ka:te → jak je pro va:s du:ležite: publikum → že zejme:na → gdiš se va:m nedaři: → tagže potřebujete pofsbuzeni: ↓ nic tak →/

V: /Uš to na tebe přišlo ↑/

P: /Asi se na:m daři: ↓ tagže tedi přa:tele: → junior roku ↓ ra:t bich sem poval na po:dijum [HEZ] evu samkovou → juniorskou mistriňi svjeta ve snoubordkrosu ↓ toma:še paprstku → juniorske:ho mistra svjeta v cyklokrosu ↓ a jiři:ho prskafce → dvojna:sobne:ho juniorske:ho mistra evropi ve vodňi:m slalomu ↓/

V: /Tak a ja: moc ra:da uvi:ta:m člena spra:vni: radi nadace česke: sportovňi: reprezentace a současne přecedu česke:ho olimpijske:ho vi:boru → pana doktora milana jira:ska ↓/

P: /Ja: mislim → že role sou rozd'eleni ↓ že milan jira:sek vi: dobře → co ma: d'elat ↓ ostatně vi: to celi: život ↓/

V: /Ostatně → ned'ela: to poprve: ↓/

P: /Ostatně d'ela: to dobře ↓ ne → pardon → tak tedi prvňi: mi:sto [HEZ] třet'i: mi:sto → pardon → jiři: prskavec → zi:skal [HEZ] kajak:ski: titul mistra evropi jednotlivcu: i družstev → [HEZ] kromě toho vletošňi:m roce zi:skal taki bronc na junijorske:m mistrofstvi: svjeta a taki na prvňi: olimpijski:ch hra:ch mla:deže ↓ jiři: blahopřejeme ↓/

V: /Druhe: mi:sto eva samkova: → zvi:tězila fseria:lu evropski:ch poha:ru: ve snoubordkrosu a skvělou sezonu zakončila ziskem titulu juniorske: mistriňe svjeta fte:to disciplin:ňe ↓ také: blahopřejeme ↓ druhe: mi:sto ↓/

P: /Noa mi:sto prvňi: → toma:š paprstka ↓ ten rozši:řil početni: za:stup našich viňikajici:ch ciklokrosařu: → ziskem titulu juniorske:ho mistra svjeta na šampijona:tu [HEZ] kteri: se jel fta:boře ↓ blahopřejeme mlad'i: a jen tak da:l ↓ da:mi a pa:nove: → to bil junior roku dvaťisi:cedeset ↓ no už se na:m to zači:na: trochu rozi:žd'et ↓/

V: /Uš je to lepši: ↓/

P: /To pude ↓ to pude ↓/

0:45:14 - 0:46:11

P: /Uš sem zaslechl takovi: jako/ (paní Výborná, začala mluvit stejně jako pan Pokorný.)

V: /Ja: taki ↓/

P: /Kitarovi: rif → se tomu ři:ka: ↓/

V: /To znamená: → že bychom měli jako odejít → přepustit podijum čínaski ↓/
P: /[HEZ] to bi se va:m li:bilo → bo ↑ ano ↑ mi to uděla:me → mi to uděla:me ↓
michale → víste tadi pohovořil osvi:ch sportovni:ch aktivita:ch → ste osaměli:
ftomhle → fčínaski ↓ (odpovídá dotazovaný Michal ze skupiny Chinaski) /tagže
paličky do ruki a jedeme → čínaski a spa:č ↓/

0:49:57 - 0:50:21

P: /Zkupina čínaski a spa:č ↓ no → spa:č takove: intenziti → že bi probudil možna: i
spi:ci:ho agenta ↓/

V: /Doufa:m → že na:m tadi nigdo neusnul ↓ zrovna se dosta:va:me/ (Pokorný začal
skákat Výborné do řeči) /Ktakovi:m tēm potstatni:m ča:stem naši anketi ↓ hodně
podstatni:m → řekla bich/ (Pokorný opět skočil do řeči) /ftomto při:pad'e ↓/

P: /Hodně potstatni:m → protože mi uvidi:me takove: kra:sne: momenti → [HEZ]
ize sportovni: historie a taki [HEZ] defile: laurea:tu: oceňeni: → ktere: se jmenuje
sportovni: legenda ↓/

4.2.2 Lucie Výborná

4.2.2.1 Profesní životopis

Lucie Výborná se narodila 30. června 1969 v Hradci Králové. Jedná se o televizní a rozhlasovou moderátorku. Původně moderovala pořad TV NOVA *Snídaně s Novou* a dále působila jako rozhlasová moderátorka na Frekvenci 1. V současné době je zpravodajkou Českého rozhlasu v Moskvě.

4.2.2.2 Analýza projevu

Moderátorský projev Lucie Výborné se pohyboval na hranici spisovnosti. Převládala hovorová čeština, která byla kombinována s češtinou obecnou. V jejím projevu se velice často vyskytovala slova typu *vlastně*, *takže*, *samozřejmě*, která navíc špatně vyslovovala. Nejfrekventovanější bylo slovo *takže*, jednalo se o časy

0:52:12, 1:04:01 a 1:16:08. Obdobnou frekvenci mělo i slovo *tak*, např. 0:53:27, 1:02:40, 1:03:45 a 1:05:10. Jedná se o slova, která napomáhají mluvčímu začít s projevem. Časté používání slov tohoto typu, může být pro diváka nepříjemné, neboť působí amatérsky.

Chyby se vyskytovaly i v artikulaci - zkracování vokálů, jako ve slově *nepude* – 0:28:12, nebo naopak prodlužování vokálů a nevyslovení konsonantu *j*, viz *příde*, čas 0:36:54.

Hovorovost jejího projevu můžeme doložit na užití slovesa *koketovat* (0:44:00) nebo na tvaru ukazovacího zájmena *takovouhle* (0:22:19). Někdy se jí nedařilo správně použít vokativu, např. u substantiva *trenér*, kdy místo *trenéře* řekla: „*Trenér zakázat hned...*“ (0:37:32). V projevu došlo i k přerěknutí, např. v čase 0:55:45. Jednalo se o moment, kdy místo *v roce dva tisíce deset*, řekla: „*v roce dva tisíce dechek...*“.

Projev Lucie Výborné byl velmi často doprovázen výraznou gestikulací. Chvillemi se zdálo, že bez použití rukou by se ani jeden z moderátorů nedokázal vyjádřit, nejmarkantnější to bylo právě v projevu Výborné, viz 0:39:25, 0:41:21 nebo 0:41:36.

Postoj obou moderátorů byl statický. Oba se shodně opírali o moderátorský stůl, za nímž byli částečně ukryti. Tento úkryt pak nijak nepřispíval k profesionalizaci jejich projevu.

Projev Lucie Výborné bychom mohli označit za průměrný. Domníváme se, že ji nemůžeme srovnávat s tak zkušeným moderátorem, jako je již zmíněný Marek Eben. Její projev vykazuje časté chyby v intonaci. Po celou dobu projevu mluvila Výborná přibližně stejnou silou hlasu. V jejím projevu převládala obecná čeština, kterou doplňovala o hovorovou podobu spisovné češtiny. Moderátorka velice často užívala výstelkových slov. Celkový dojem neprofesionality zintenzivňovalo i několik přerěknutí. K dobru jí budiž přičteno to, že na jejím projevu nebyly patrné známky jazykové oblasti v níž se narodila, tedy východních Čech

4.2.3 Jan Pokorný

4.2.3.1 Profesní životopis

Publicista, rozhlasový redaktor a televizní moderátor Jan Pokorný se narodil v Praze. Působil jako redaktor v Československém rozhlasu. Pracoval v parlamentním zpravodaji a externě spolupracuje s Českou televizí. Pracoval také jako šéfredaktor zpravodajství v Českém rozhlasu. Moderování na stanici ČRo1 Radiožurnál se věnuje doposud.

4.2.3.2 Analýza projevu

I když se Jan Pokorný věnuje moderování již delší dobu, na jeho projevu to nebylo nijak znát. Jazykovým kódem se mu opět stala obecná čeština, která byla místy spíše doplněna češtinou hovorovou.

Celý projev byl zahájen větou „*No dyť deme*“. Což podle našeho mínění není šťastný začátek.

Užití obecné češtiny lze dokladovat na následujících příkladech. O oblečení Barbory Špotákové se vyjádřil: „*supr kostým*“ (0:20:50), během chvilky použil dvakrát za sebou slovo *fakt* (0:45:40, 0:45:48), které mělo vyjádřit emoční údiv. Časté bylo i užití protetického *v-*, *von* – 0:42:58 a vycpávkových slov, např. *prostě, takže, tak, vlastně* – 0:18:07, 0:19:13, 0:28:00, 0:41:43, 0:35:40, 0:21:38. Slovo *takže* převládalo, stejně jako v projevu Lucie Výborné. Oblíbené bylo i výstelkové slovo *tak* (55:56, 1:07:26). V projevu Jana Pokorného bylo možné zaslechnout slovo *hele* (0:23:11, 0:36:43, 1:25:06). Toto oslovení se nám jeví pro jeho moderátorskou kolegyni jako neadekvátní. Až příliš často se v moderátorově projevu vyskytovaly hezitační zvuky, jako je *hm, ehm* atd. Jednalo se o časy 0:36:30, 0:39:36, 0:41:46, 0:41:45. Nejčastěji se tak dělo v momentě, kdy měl moderátor uvést vítěze na pódium.

K významnému překnutí došlo v 0:38:11, kdy řekl: „... *takže zase šesté místo...*“. Jednalo se ale o situaci, ke které došlo poprvé, a proto výrazu *zase* nemělo být v této větě použito. Pokorný byl velice pohotový a ihned se opravil.

Z řečnického postoje je zřejmé, že Pokorný je moderátorem rozhlasových stanic. Stále se totiž opíral o moderátorský pult. Jeho postoj trpěl i dalšími nedostatky, například když byl zabrán z větší dálky, bylo zřejmé, že má jednu ruku v bok. Tento postoj není reprezentativní a v žádném případě nepatří k moderátorskému projevu.

4.2.4 Pokorný a Výborná jako moderátorská dvojice

Nejčastější nedostatky individuálního projevu už byly výše zmíněny. Rozeberme si nyní, jak působila týmová spolupráce obou moderátorů.

Za velký nedostatek celého projevu můžeme považovat to, že se moderátoři nepředstavili, či nebyli představeni na začátku pořadu.

I když moderátoři mezi sebou udržovali oční kontakt, nepomáhal jim k tomu, aby se vyvarovali skákání si do řeči. Oční kontakt s diváky jim ovšem činil jisté problémy. Neustále se dívali do poznámek, které měli předem připravené.

Je poměrně obtížné označit některého z moderátorů za dominantního. Oba moderátoři byli po celou dobu pořadu spolu na pódiu. Během moderování se relativně pravidelně střídali.

4.3 Pořad „TÝTÝ 2010“

Pořad TÝTÝ představuje slavnostní předávání televizních cen. Ceny jsou udělovány na základě divácké a čtenářské ankety a jsou vyhlašovány v různých kategoriích, např. osobnost televizní publicistiky, pořad roku, nejoblíbenější herec/herečka atd. Pořad byl odvysílán 2. dubna 2011 na ČT1. Večerem provázel Karel Šíp.

Celý záznam se nachází na DVD, viz příloha C.

4.3.1 Karel Šíp

4.3.1.1 Profesní životopis

Moderátor a bavič Karel Šíp se narodil 1. června 1945 v Praze. Hned po maturitě začal pracovat v Československé televizi, působil zde jako produkční. Společně s Jaroslavem Uhlířem se podílel na pořadu s názvem *Hitparáda*. V současné době působí jako moderátor pořadu *Všechnopárty*. V anketě *TÝTÝ* 2010 získal titul Osobnost televizní zábavy.

4.3.1.2 Fonetický přepis části projevu Karla Šípa

0:03:42 – 0:06:05

/Ještě než začneme vihlašovat vi:řeze → musim va:z sezna:mit sjednou novinkou → kterou letoz poprvé: zava:dime ↓ neni: to u:plně pu:vodňi: → tu novinku sme převzali zudi:leňi: americki:ch filmovi:ch oskaru: ↓ [HEZ] pokut ste sledovali oskari → tag ste si určitě všimli → stejně jako mi → že tam letos poprvé: da:vali → ťem d'ekuji:ci:m umňelcu:m na tu d'ekovnou řeč štiřicetpjetsekunt ↓ po uplinuti: te:to dobi režije vijela hudbu → tu postupně zesilovala → či:mš dala d'ekujici:mu najevo → že jeho čas vipršel až bi mňel vipadnout ↓ [HEZ] mi sme tolerantnější: d'ekujici:m laurea:tu:m ceni ti:ti: da:va:me celou minutu a navi:c jsme zavedli takovej dvoustupňovej varovnej sistem ↓ čili → po uplinuťi: jedne: minuti se ozve prvňi: varovni: signal → prosim ↓ to snat každej pochopi: ↓ co ma: potom [HEZ] ud'elat ↓ ale dibi to nestačilo a d'ekujici: bi pokračoval → potom už se samozřejmne po devadesa:ti sekunda:ch ozve itadi una:s hudba ↓ valči:k narozloučenou přa:tele: ↓ valči:k narozloučenou ↓/ (ukázka písničky) /mili: kolego:ve: → kolegiňe ten bich oprafdu nikomu zva:s nepřa:l ↓ tag to jenom → tag jako pro vaši informaci → abiste se potom neďivili → co se to tadi d'ěje ↓ [HEZ] ještě jednu vjec va:m musim ři:c ↓ a toje vjec → ktera: mňe vždicki tra:pi: ↓ samozřejně souča:sťi: takove:ho programu je [HEZ] poďekova:ňi: ↓ poďekova:ňi: fšem medja:lňi:m partneru:m → kteri: se na te:hlete: anket'e poďi:leji: → ale ja: si dicki uvjedomuju → že to je takovi: → vjetšinou u ťech programu: jmenova:ni: zponzoru: a partneru: takovi: hluchi: mi:sto ↓ d'iva:ci to jedňi:m uchem poušťej druhi:m vipoušťej ven ↓ je to škoda → protože ťi

partneři si zasloužej → abi jim d'iva:k věnoval pozornost a abi nepominul [HEZ] gdo se na te:to anke'te podi:li: ↓ pořa:t sem nevjeďel → jak na to ji:t ↓ rozhodl jsem se letos → pro takovou zvla:štvi: formu → jak prezentovat ti medi:ja:lni: partneri vesměs sou to [HEZ] časopisi → asice pro formu spi:vanou ↓ [HEZ] ja: nevím estli je to forma nejvhodnější: → ale sami usliši:te → že je minima:lne pozoruhodna: ↓ ja: va:m medi:ja:lni: partneri anketi ti:ti: zaspi:va:m ↓/

4.3.1.3 Analýza projevu

Již na začátku pořadu se Karel Šíp potýkal s technickým problémem. Zvukař mu zapomněl zapnout mikrofon. Tato nepříjemná situace může lehce skončit jistým faux faux. Moderátor se může rozzlobit a říct něco, co by divák neměl slyšet, jak tomu bylo v tomto případě. V momentě, kdy Šíp řekl: „Zvukaře zabít“ (0:01:01), byl mu mikrofon zapnut.

Prvním znakem, který nutně musel upoutat divákovu pozornost, byla výstelková slova, např. *takže* (0:01:27, 0:10:57, 0:11:09, 0:13:27, 0:14:50, 0:21:45, 0:66:14), *tak* (0:02:06, 0:03:41, 0:14:05, 0:15:14, 0:60:36), *no* (např. v časech 0:32:06, 0:57:29, 1:39:08). Jako jazykový kód používal většinou obecnou češtinu. Maxima spisovnosti dosáhl, když se místy dokázal držet hovorové podoby češtiny. Mnohdy docházelo k tomu, že adjektiva zakončoval nespisovným -ej, např. *takovej* (0:02:07), *dvoustupňovej*, *varovnej systém* (0:05:04), *takovej pokus* (0:06:17), *bleskovéj průzkum* (0:51:29), *takovej seriál* (0:92:43) a *skutečnej machr* (0:15:20). Dalším nedostatkem bylo časté užívání tzv. protetického v-, jedná se o jev, při kterém mluvčí dává souhlásku v- na začátek slov začínající na o-. Bylo to například v časech 0:21:22 – *vochranka*, 0:21:16 – *opravdu votrlej*. Zde došlo i k užití nespisovné koncovky u přídavného jména. Dále *vo Vás* (0:20:15), *zájem vo věc* (0:21:09), *voni* (0:21:21), *jestli vona*, *ta tvoje holka* (0:45:45) a *vodevšad* (0:21:22).

Domníváme se, že v čase 0:03:56 použil moderátor nevhodného slova, když mluvil o tom, že oceněné osobnosti mají pouze určitý čas na svůj projev. Řekl totiž: „...že by měl vypadnout...“, nejen, že v tomto kontextu není toto sloho v souladu s normou, ale vykazuje i jistou vulgárnost. Užíval i nevhodných koncovek u sloves, např. *zasloužej pozornost* (0:05:13) nebo *utíkej před úředníky* (0:21:32).

Nespisovně vytvořil i část věty „...*před úředníky, který před nima utíkaj...*“ – 0:21:32. V souladu se spisovnou normou nebyly ani koncovky přídavných jmen, *pražskýho magistrátu* – 0:21:28, *zjistil zajímavý věci* (0:39:31). Chyb se dopouštěl také u výslovnosti slov – *pod'me* (0:40:06, 1:39:09), *vlasně* (1:07:37), *pod'vat* (0:57:50).

Časté bylo zkracování vokálů – *myslim* (0:14:40), *tvářim* (0:56:32), *nevím* (1:20:46). Během projevu došlo několikrát k přerušování, např. když chtěl říct *delegován*, řekl *delegonován* – 1:13:31.

Projev byl doprovázen výraznou gestikulací. Našli jsme málo momentů, ve kterých by Šíp mluvil a zároveň při tom nepoužíval ruce. Opět se objevil nešvar, ve kterém hraje roli řečnický pult. Moderátor byl o něj totiž opřený až příliš často.

Svůj projev se snažil obohacovat různými prostředky. Když byl zván na pódium Tomáš Klus, vytvořil na jeho přivítání básničku – „...*má veliké plus, Tomáš Klus.*“. Podobné aktualizace pak příjemně zpestřovaly celý večer. Nepříliš obvyklé bylo ukončení moderátorova projevu a zároveň celého slavnostního večera. Někteří diváci mohli pocítit absenci klasického rozloučení - např. *Děkuji za pozornost a přeji hezký večer*. Celý pořad byl ukončen následující větou – *Dámy a pánové, pan Karel Šíp právě odchází* (1:50:52 - 1:50:57).

Projev Karla Šípa je přirozený a mohli bychom ho hodnotit pozitivně. Jeho řeč působila uvolněně, a to i přesto, nebo možná právě proto, že moderátor užíval převážně obecné češtiny. Karel Šíp působí v oblasti televizní zábavy už velmi dlouho. Diváci jsou na jeho projev zvyklí, tedy si mohl dovolit jisté odchylky od normy. V pořadu TÝTÝ 2010 panovala velice uvolněná atmosféra. Bylo to pravděpodobně dáno tím, že jak diváky v sále, tak diváky u televizních obrazovek oslovoval „přátelé“. Příjemná atmosféra v sále se pak zpětně odrážela i na dobrém výkonu moderátora.

5 ZÁVĚR

Závěrem bychom shrnuli předcházející kapitoly, ve kterých jsme se zabývali komunikací, rozdílem mezi mluveností a psaností, médií, jednotlivými profesemi, a poté pojmy moderátor a moderování, následně analýzou televizních moderátorských projevů. V bakalářské práci jsme se zaměřili na moderátory, kteří vystupovali na televizní stanici ČT 1. Během práce jsme se snažili analyzovat projevy moderátorů Terezy Kostkové, Mareka Ebena, Lucie Výborné, Jana Pokorného a Karela Šípa.

Naším hlavním cílem byla analýza projevů konkrétních moderátorů vystupujících na televizní obrazovce. Základem analýzy bylo několikeré zhlédnutí pořadů, jejich fonetická transkripce a následný rozbor.

Nejlépe bychom hodnotili projevy moderátorské dvojice pořadu StarDance IV - Terezy Kostkové a Marka Ebena. Jejich projevy byly plynulé, bez větších gramatických chyb. Tempo bylo dostačující. Snažili se mluvit převážně spisovně. Druhá moderátorská dvojice vyšla z našeho rozboru podstatně hůře. Lucie Výborná a Jan Pokorný se dopouštěli mnoha chyb včetně toho, že si skákali do řeči a nedokázali improvizovat. Projev Karla Šípa bychom hodnotili jako průměrný. Vyznačoval sice mnoha chyb, nicméně tyto chyby nikterak neznepříjemňovaly divácký zážitek.

Z výše uvedeného vyplývá odpověď na naši první otázku, zda lze moderátory dnes ještě považovat za kvalitní mluvní vzory. I když odpověď to není zcela jednoznačná. Lze konstatovat, že někteří moderátoři by vskutku mohli být za mluvní vzor považováni. To se týká zejména Marka Ebena a s jistými výhradami i Terezy Kostkové. Ostatní zkoumaní moderátoři by z mnoha důvodů, které jsme uvedli výše, naším výběrem neprošli.

Druhá otázka zněla, zda jsou schopnosti moderátorů pro tuto profesi dostačující. Odpověď opět není zcela jednoznačná. Z obecného hlediska všichni svoji roli splnili, někteří lépe, jiní hůře. Ovšem nejméně se nám zamlouvala moderátorská dvojice Lucie Výborná a Jan Pokorný. Domníváme se, že při práci v týmu zcela zanikly jejich individuální schopnosti, které jsou bezpochyby na vynikající úrovni, jak dokazuje jejich dlouholetá úspěšná praxe.

Na rozborech pořadů se ukázalo, že práce televizního moderátora není jednoduchá. Jako velmi pozitivní se nám jeví skutečnost, že mnozí moderátoři si zachovávají vysokou jazykovou úroveň. A není bez zajímavosti, že jsou to moderátoři z nejoblíbenějších. Otázkou do budoucna zůstává, zda si alespoň veřejnoprávní televize dokáže nastolenou jazykovou úroveň udržet a zda se jí povede probudit zájem u mladé generace mluvčích. A to je právě jeden z nejdůležitějších úkolů moderátora. Vždyť bez kvalitních mluvních vzorů by se český jazyk mohl octnout v ohrožení větším, než jaké si dnes dokážeme představit.

LITERATURA

1. BÍLEK, J. *Televizní a komunikační proces a jeho komponenty. I. díl.* Praha: Univerzita Karlova, 1982. 100 s.
2. BÍLEK, J. *Televizní a komunikační proces a jeho komponenty. II. díl.* Praha: Univerzita Karlova, 1982. 131 s.
3. *Bratři Ebenové* [online]. c2010 [cit. 2012-03-31]. Biografie Marka Ebena. Dostupné z: <<http://www.bratriebenove.cz/biografie>>.
4. BURNS, L. S. *Žurnalistika. Praktická příručka pro novináře.* Praha: Portál, 2004. 186 s. ISBN 80-7178-871-6.
5. BURTON, G.; JIRÁK, J. *Úvod do studia médií.* Brno: Barrister & Principal, 2001. 391 s. ISBN 80-85947-67-6.
6. DANEŠ, F. Kultura mluvených projevů. *Naše řeč* [online]. 1969, roč. 52, č. 2-3. Dostupné z: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5437>>.
7. *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo.* Praha: Karolinum, 2003. 461 s. ISBN 80-246-0632-1.
8. *Encyklopedický slovník češtiny.* Praha: Lidové noviny, 2002. 604 s. ISBN 80-7106-484-X.
9. HÁJKOVÁ, E. *Český jazyk a kultura mluveného projevu.* Praha: Pedagogická fakulta UK, 2003. 48 s. ISBN 80-7290-117-6.
10. HLADKÝ, M. *Žurnalistika v televizi.* Praha: Novinář, 1986. 349 s.
11. HOFFMANNOVÁ, J. *Stylistika a ...: současná situace stylistiky.* Praha: Trizonia, 1997. 200 s. ISBN 80-85573-67-9.

12. HUBÁČEK, J. *Jak mluvit a přednášet*. Ostrava: Profil, 1983. 155 s.
13. HŮRKOVÁ-NOVOTNÁ, J. *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia, 1995. 74 s. ISBN 80-85827-93-X.
14. HŮRKOVÁ-NOVOTNÁ, J. *Kultura mluveného projevu: Strategie umění komunikace*. Praha: Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 1994. 24 s. ISBN 80-7068-087-3.
15. JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2007. 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4.
16. KAREŠOVÁ, A. *Mluvené slovo v televizní publicistice*. Praha: SPN, 1976. 56 s.
17. *Kodex České televize. Zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání*. Česká televize: Praha, 2003. S. 10–11. Dostupné z: <<http://img5.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/kodex-ct/pdf/kodex-ct.pdf>>.
18. KOŠČO, J. *Žurnalistické žánry v televizi*. Praha: Novinář. 1984. 179 s.
19. KRAUS, J. a kol. *Nový akademický slovník cizích slov. A-Ž*. Praha: Academia, 2005. 879 s. ISBN 80-200-1351-2.
20. *Osobnosti* [online]. c2002 [cit. 2012-03-31]. Biografie Jana Pokorného. Dostupné z: <<http://zivotopis.osobnosti.cz/jan-pokorny-moderator.php>>.
21. *Osobnosti* [online]. c2002 [cit. 2012-03-31]. Biografie Karla Šípa. Dostupné z: <<http://zivotopis.osobnosti.cz/karel-sip.php>>.
22. *Osobnosti* [online]. c2002 [cit. 2012-03-31]. Biografie Lucie Výborné. Dostupné z: <<http://zivotopis.osobnosti.cz/lucie-vyborna.php>>.

23. OSVALDOVÁ, B.; HALADA, J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha: Libri, 1999. 256 s. ISBN 80-85983-76-1.
24. *Princip televize*. [online]. c.1996–2012. [cit. 2012-01-06]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/princip-televize/>>.
25. *Průvodce světem povolání* [online]. c.2007 [2012-03-28]. Dostupné z: <<http://www.occupationsguide.cz/cz/POVOL/povolani.aspx?Par=1225.htm>>.
26. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997. 282 s. ISBN 80-85866-21-8.
27. SVOBODOVÁ, M. *Mluv, mluv ... zajímáš mě: Praktický průvodce mluveným projevem*. Praha: Pragoeduca, 2002. 145 s. ISBN 80-7310-005-3.
28. *Tereza Kostková* [online]. c2009 [cit. 2011-04-11]. Biografie Terezy Kostkové. Dostupné z: <<http://www.terezakostkova.com/omne.php>>.
29. VRABEC, J. *Základy tvorby a výroby televizních pořadů*. Praha: SPN, 1990. 198 s.
30. VYBÍRAL, J. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. 263 s. ISBN 80-7178-291-2.
31. *Základní informace o ČT*. [online]. c.1996–2012. [cit. 2012-01-04]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>>.

PŘÍLOHY

<i>StarDance IV... když hvězdy tančí .....</i>	<i>Příloha A</i>
<i>Sportovec roku 2010 .....</i>	<i>Příloha B</i>
<i>TýTý 2010 .....</i>	<i>Příloha C</i>